

آشنایی با آماد و پشتیبانی سپاه

(ویژه دوره عالی رسته‌ای کلیه رسته‌ها)

گردآوری و تدوین:

معاونت آماد و پشتیبانی سپاه

مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)

دانشگاه امام حسین
مرکز مطالعات و پژوهش‌ها

مؤسسه چاپ و انتشارات

دانشگاه جامع امام حسین (ع)

کد کتاب: ۵۰۷

سری: لجستیک - ۲۱

سرشناسه	معاونت آماد و پشتیبانی سپاه
عنوان و پدیدآور	آشنایی با آماد و پشتیبانی سپاه (ویژه دوره عالی رسته‌های کلیه رسته‌ها) / گردآوری و تدوین: معاونت آماد و پشتیبانی سپاه؛ با همکاری: مرکز تدوین آئین‌نامه‌ها و متون آموزشی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	قطع وزیری، پانزده، ۱۲۰ص: مصور، جدول، نمودار.
فروست	مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)؛ ۵۰۷: لجستیک؛ ۲۱
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۴۵۲-۵۲۶-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	۱
یادداشت	کتاب
موضوع	پناه‌ها: انقلاب اسلامی
موضوع	راه: نظام، Military Strategy
موضوع	عمدهات: مشترک، موم نظامی، Unified Operations (Military Science)
موضوع	آماد و پشتیبانی: Logistics
شناسه افزوده	دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات
شناسه افزوده	مرکز تدوین آئین‌نامه‌ها و متون آموزشی
شناسه افزوده	مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی
شناسه افزوده	شادانی، محمد رضا
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۵ ۲۱۵۳ / ۱۵۹۱ SR
رده‌بندی دیویی	۹۵۵/۰۸۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۴۳۱۴۵

• کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و اقتباس: دانشگاه جامع امام حسین (ع) محفوظ است.

• عنوان: آشنایی با آماد و پشتیبانی سپاه (ویژه دوره عالی رسته‌های کلیه رسته‌ها)

• گردآوری و تدوین: معاونت آماد و پشتیبانی سپاه

• با همکاری: مرکز تدوین آئین‌نامه‌ها و متون آموزشی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی، محمد رضا شادانی

• ویرایش فنی: رجایی حسن‌نژاد

• ویرایش ادبی: محمد اصغری

• صفحه‌آرایی: بهزاد مرادی ساران

• ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات

• نویت چاپ: اول (اسفند ۱۳۹۵)

• شمارگان: ۲۰۰ نسخه

• قیمت: ۹۶۰۰۰ ریال

• نشانی: تهران، شهرک قدس، میدان صنعت، خیابان هرمزان، خیابان پیروزان جنوبی، نبش کوچه پنجم، ساختمان اسری،

مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی، تلفن: ۸۸۵۷۵۶۰۱-۲، دورنگار: ۸۸۰۸۶۷۸۶

• نشانی ناشر: تهران، بزرگراه شهید بابایی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، معاونت پژوهش و فناوری، تلفن: ۷۳۸۲۸۲۶۰

دورنگار: ۷۷۱۰۵۷۵۲

پیش گفتار

نظام تربیت و آموزش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همزمان با تشکیل این نهاد زیربنایی و تاثیرگذار شکل گرفته و مانند روحی باعث حیات، دوام، و بقای سازمان در پاسخگویی به اهداف و مأموریتش شده است. سیری بر سوابق، پیشینه طراحی و اجرای نظام تربیت و آموزش در سپاه نشان دهنده آن است که فرماندهان، مدیران، برنامه ریزان آموزشی و درسی و مربیان همواره در تلاش برای طراحی و اجرای نظام تربیت و آموزش کارآمد و اثربخش مبتنی بر پاسخگویی به تهدیدهای امنیتی، تغییر و تحول بوده اند. حضور مربیان در صحنه های نبرد و عملیات های بزرگ دوران دفاع مقدس نشان از انتقال تجارب، تاکتیک و تکنیک ها در مجموعه نظام تربیت و آموزش به ویژه در رکن تربی و آموزشی، درسی، محتوا و مواد آموزشی داشته است. تغییر و تحولات برنامه های درسی و متون مرتبط دوره های طولی و عرضی اعم از عمومی و تخصصی دوران دفاع مقدس نشان از توجه و دقت نظر آنها دارد. نظام تربیت و آموزش آماد و پشتیبانی به عنوان یکی از زیر نظام های تربیت و آموزش سپاه با چارچوب های تعریف شده خود در سازمان و برخورداری از فرماندهان، مدیران و مربیان با تجربه دوران دفاع مقدس در حوزه های مأموریتی محوله ضمن طراحی و اجرای نظام تربیت و آموزش منطبق با نیازهای مشترک و اختصاصی هر یک از حوزه های تخصصی آماد در پی دستیابی به طراحی و اجرای برنامه های درسی و متون مرتبطی است که همواره بتواند پاسخگوی نیازهای تهدیدهای متغیر محیط های پیچیده و ناپایدار با ثبات، ارتقاء و محافظت از این میراث گران بها باشد. بر این اساس طرح بازنگری نظام تربیت و آموزش آماد و پشتیبانی در سال ۱۳۸۹ تدوین و تصویب شد. براساس این طرح کلیه محتوا و مواد آموزشی نیرو از جمله متون مکتوب و غیرمکتوب براساس اصول و فرایندهای مرتبط تولید می شوند.

همچنین مرکز تدوین آئین نامه ها و متن آموزشی توانسته است با به روزرسانی محتوا و متون آموزشی موجود و استمرار این امر مهم متناسب با تغییرات و تحولات صحنه های مأموریتی با همکاری رده ها و مراکز آموزشی و بهره گیری مناسب از کارشناسان، اساتید مجرب و کارآزموده و نویسندگان و مترجمان متعهد مسلط به هر یک از موضوعات و عناوین درسی مورد نظر با رعایت اصول و فرآیند علمی مربوطه، کتاب های مورد نیاز دوره های آموزشی آماد و پشتیبانی را با کیفیتی مناسب تدوین، بازنگری، ترجمه و منتشر نماید. اما به رغم همه تمهیدات و تلاش های انجام گرفته، بر این باوریم که آثار منتشر شده خالی از اشکال نیست. بی گمان ارائه نظرات پیشنهادها و نقدهای سازنده استادان گرامی، صاحب نظران ارجمند و دانش پژوهان عزیز، پشوانه سرمایه اصلی در این زمینه بوده و ما را در رفع اشکال ها و نواقص و ارتقای کیفیت و اثربخشی هر چه بیشتر متون آموزشی یاری خواهد کرد.

مرکز تدوین آئین نامه ها و متون آموزشی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

هفت	پیش‌گفتار
سیزده	مقدمه
۱	فصل اول
۲	۱- کلیات
۲	۱-۱- واژه‌شناسی لجستیک
۳	۲-۱- حوزه‌های پشتیبانی
۳	۱-۲-۱- پشتیبانی منابع انسانی
۳	۲-۲-۱- پشتیبانی مالی
۴	۳-۲-۱- پشتیبانی لجستیکی
۴	۴-۲-۱- پشتیبانی اطلاعاتی
۴	۳-۱- تعاریف لجستیک
۶	۴-۱- اهمیت لجستیک در سازمان‌های نظامی
۶	۵-۱- خصوصیات سامانه آماد و پشتیبانی
۷	۶-۱- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات آماد و پشتیبانی
۱۲	۷-۱- اصول آماد و پشتیبانی
۱۴	۸-۱- ساختار و شرح وظایف آماد و پشتیبانی در تپ و رده‌های هم‌تراز
۱۶	۹-۱- صف و ستاد در آماد و پشتیبانی
۱۸	۱۰-۱- جایگاه صف و ستاد در ساختار آماد و پشتیبانی
۲۰	آزمون پیشرفت تحصیلی

فصل دوم	۲۳
۲- تدارک	۲۴
۱-۲- شناخت تدارک، اجزاء و کارکردهای آن	۲۴
۱-۱-۲- استاندارد اقلام	۲۶
۲-۱-۲- برآورد اقلام	۲۶
۳-۱-۲- تهیه و تأمین اقلام	۲۷
۴-۱-۲- توزیع اقلام	۲۷
۵-۲- انبارداری اقلام	۲۷
۶-۱-۲- ترابری اقلام	۲۸
۲-۲- جذب و هدایت کمک‌های مردمی	۲۸
۳-۲- تعیین تکلیف و دریافت	۳۰
۱-۳-۲- سیر ایجا تعمیر تکلیف در سپاه	۳۲
۲-۳-۲- تعاریف ادو اطلاعات فنی، تخصصی	۳۲
۴-۲- آشنائی کلی با سامانه خدمات	۳۵
۵-۲- نقش و اهمیت «حوزه تدارک» در اجرای مدیریت و آمادگی رزم	۴۰
۶-۲- انتظارات متقابل آماد و پشتیبانی رپیوران، کارکنان و کاربران در امور تدارک	۴۱
۱-۶-۲- انتظارات از آماد و پشتیبانی در امور تدارک اقلام مورد نیاز پایوران، کارکنان و کاربران	۴۱
۲-۶-۲- انتظارات پایوران، کارکنان و کاربران از آماد و پشتیبانی در امور تدارک	۴۱
آزمون پیشرفت تحصیلی	۴۲
فصل سوم	۴۵
۳- نگهداری و تعمیرات	۴۶
۱-۳- شناخت نگهداری و تعمیرات، اجزاء و کارکردهای آن	۴۶
۲-۳- اصول حاکم بر نگهداری و تعمیرات	۴۷
۳-۳- انواع فعالیت‌های نگهداری و تعمیرات	۴۸
۴-۳- آشنایی با سطوح و مکانیزم‌های نگهداری و تعمیرات	۵۰
۵-۳- پنج اس چیست	۵۱
۶-۳- اهمیت نگهداری و تعمیرات در حاضر بکاری و آمادگی رزم	۵۲

۵۷	۷-۳- رده‌بندی و سطح‌بندی فعالیت‌های نگهداری و تعمیرات
۵۸	۳-۷-۱- معیارهای رده‌بندی
۵۹	۳-۷-۲- انواع رده‌بندی
۶۰	۳-۸-۱- انتظارات متقابل آماد و پشتیبانی و پایوران، کارکنان و کاربران در نگهداری و تعمیرات اقلام
۶۰	۳-۸-۱- حقوق و وظائف آماد و پشتیبانی در قبال پایوران و کارکنان و کاربران
۶۱	۳-۸-۲- حقوق و وظائف پایوران و بهره‌برداران در قبال آماد و پشتیبانی
۶۲	آزمون پیشرفت تحصیلی
۶۵	فصل چهارم
۶۶	۴-۱- ترابری و تحرک
۶۶	۴-۱- مفهوم ترابری
۶۶	۴-۲- اهمیت ترابری و تحرک در افزایش توان و آمادگی رزم
	۴-۲-۱- نامه‌ای پناه در خصوص ترابری و تحرک (جابه‌جایی یگانی، جابه‌جایی بار و مسافر)
۶۷	
۶۷	۴-۳- اصول سامانه ترابری
۶۸	۴-۴- فعالیت‌های سامانه ترابری اقلام
۶۹	۴-۵- سامانه ترابری نیروی انسانی
۷۰	۴-۶- سامانه سوخت
۷۰	۴-۶-۱- مأموریت‌های مرتبط با ذخیره‌سازی سوخت
۷۱	۴-۶-۲- سطوح مختلف ذخیره‌سازی سوخت و الزامات آن
۷۳	۴-۶-۳- الگو و روش‌های ذخیره‌سازی سوخت
	۴-۷- حقوق و وظائف متقابل آماد و پشتیبانی و پایوران، کارکنان و کاربران در امور ترابری و تحرک
۷۵	
۷۵	۴-۷-۱- حقوق و وظائف سامانه ترابری و سوخت در قبال پایوران و کاربران و کاربران
۷۵	۴-۷-۲- حقوق و وظائف کاربران و بهره‌برداران در قبال سامانه ترابری و سوخت

فصل پنجم.....	۷۹
۵- سایر خدمات آماد و پشتیبانی.....	۸۰
۵-۱- آشنائی کلی با سامانه کنترل اموال.....	۸۰
۵-۱-۱- ضرورت و اهمیت کنترل اموال در آماد و پشتیبانی.....	۸۰
۵-۱-۲- زیرسیستم‌های کنترل اموال.....	۸۱
۵-۲- آشنائی کلی با سامانه تعیین تکلیف و بازیافت.....	۸۶
۵-۲-۱- تعیین تکلیف و بازیافت در نیروهای مسلح.....	۸۶
۵-۲-۲- اصول و سیاست‌های تعیین تکلیف و بازیافت.....	۸۷
۵-۳- طبقه‌بندی اقلام بلااستفاده.....	۹۰
۵-۳-۱- فرآیند تعیین تکلیف اقلام در سطح یگان.....	۹۱
۵-۳-۲- آشنائی کلی با سامانه تغذیه.....	۹۶
۵-۳-۳- تعاریف مفاهیم پشتیبانی تغذیه و غذارسانی.....	۹۷
۵-۳-۴- هدف از تعیین برنامه غذایی در وضعیت‌های مختلف.....	۹۸
۵-۳-۵- آشنائی با تعاریف برنامه غذایی.....	۹۸
۵-۳-۶- اصول اساسی برنامه‌ریزی تغذیه سپاه.....	۱۰۲
۵-۴- حقوق و وظائف متقابل آماد و پشتیبانی و پاوران، کارکنان و کاربران در امور سایر خدمات آماد و پشتیبانی.....	۱۰۴
۵-۴-۱- حقوق و وظایف آماد و پشتیبانی در قبال پاوران، کارکنان و کاربران.....	۱۰۴
۵-۴-۲- حقوق و وظایف کارکنان و کاربران نسبت به آماد و پشتیبانی.....	۱۰۴
آزمون پیشرفت تحصیلی.....	۱۰۶
فصل ششم.....	۱۰۷
۶- ملاحظات اساسی آماد و پشتیبانی در اجرای مأموریت و نبرد.....	۱۰۸
۶-۱- نقش سامانه‌های پشتیبانی در انواع نبرد.....	۱۰۸
۶-۱-۱- نقش آماد و پشتیبانی در جنگ کلاسیک و همتراز.....	۱۰۸
۶-۱-۲- نقش آماد و پشتیبانی در جنگ ناهمتراز.....	۱۰۹
۶-۲- شرایط نقاط، بنه‌ها و آمدراه‌های مناسب آمادی.....	۱۱۳
۶-۲-۱- مکان و موقعیت محل استقرار.....	۱۱۵
آزمون پیشرفت تحصیلی.....	۱۱۸
منابع و مأخذ.....	۱۱۹

مقدمه

آماد و پشتیبانی مؤثر و مناسب در هر سازمان ضامن اجرای بهینه عملیات، و بقا و تداوم حیات آن سازمان است. این موضوع به‌ویژه در سازمان‌های نظامی اهمیت زیادی دارد. سازمان‌ها از بدو ایجاد و در طول چرخه حیات خود پیوسته به پشتیبانی آمادی نیاز دارند. به همین جهت سال‌هاست که آماد و پشتیبانی به عنوان یک علم مطرح شده و واژه‌های ترکیبی مانند مدیریت آماد و پشتیبانی، مهندسی آماد و پشتیبانی و عملیات آماد و پشتیبانی و کارکردهائی همچون نگهداری، حمل و نقل و غیره بسیار متداول گشته است.

آماد پشتیبانی سپاه شامل کارکردهای استاندارد اقلام، برآورد نیازمندی‌های آمادی، تأمین انبارداری و ذخیره‌سازی، توزیع، نگهداری و تعمیرات، و کنترل اموال است و لازمه اثربخشی این کارکردها، هماهنگی، یکپارچگی و انسجام است.

در تدوین نظام آموزش‌های طبی و غیرطبی، آشنائی فراگیران با کلیات، مبانی و اصول کلی رسته‌های مختلف سپاه پیش‌بینی و در قالب کتاب و جزواتی طراحی و تدوین شده است. در این رابطه و برای آشنائی فراگیران سوره‌های طولی سپاه که در رسته‌های غیر آمادی شاغل هستند، در سنوات گذشته کتاب‌هائی توسط کارشناسان حوزه آماد و پشتیبانی تدوین گردیده، که به سبب گذشت سال‌های زیاد از زمان انتشار و تنبلی که در مأموریت‌ها و ساختار آماد و پشتیبانی در طی این سال‌ها ایجاد گردیده مسئولان مرکز تدوین آئین‌نامه‌ها و متون آموزشی را بر آن داشت، تا نسبت به بازنگری و بروزرسانی این دست‌آورد از متون موجود اقدام کنند.

در همین راستا و به جهت اعلام نیاز مراکز آموزشی نیروها به کتاب آموزشی آشنائی با آماد و پشتیبانی ویژه دوره عالی فراگیران غیر آمادی، تدوین این کتاب در اولویت قرار گرفت و کتاب حاضر، مباحث کلی و عمومی آماد و پشتیبانی را در سطحی که افسران و کارکنان غیر رسته آماد و پشتیبانی بایستی با آن آشنا شوند، ارائه می‌کند.

برای تهیه این کتاب ابتدا از تجارب و نقطه نظرات مربیان و اساتیدی که در مجتمع‌های آموزشی نیروها و به‌ویژه نیروی زمینی در حال تدریس این درس هستند، استفاده شد و سپس در چندین جلسه با حضور کارشناسان ذی‌ربط در مرکز تدوین آئین‌نامه‌ها و متون آموزشی معاونت آماد و پشتیبانی سپاه، موضوعات و سرفصل‌های تخصصی آن مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در نهایت منجر به تهیه فهرستی از مطالب، فصول و موضوعات مورد نیاز جهت درج در کتاب مذکور شد.

در مجموعه حاضر سعی شده، تا فراگیران ضمن آشنایی کلی با آماد و پشتیبانی، با مأموریت‌های اساسی این سامانه در سپاه آشنا شده و در عین حال حقوق و وظائف متقابل بهره‌برداران و آماد و پشتیبانی را بشناسند.

در این بخش از اسامید و مربیان عزیزی که این درس را در مراکز آموزشی سپاه، ارائه می‌کنند، تقاضا داریم تا با ارائه نقطه نظرات و انتقادات و پیشنهادات خود، امکان اصلاح آن را در نگارش‌های بعدی فراهم سازند.

این مجموعه در شش فصل تنظیم شده است. در فصل اول به کلیات، تعاریف و مفاهیم آماد و پشتیبانی اشاره شده است.

در فصل دوم، به شناخت کلی مأموریت تدارک در آماد و اهمیت آن در اجرای مأموریت و آمادگی رزم پرداخته شده است.

فصل سوم به بررسی شناخت کلی نگهداری و تعمیرات و اهمیت و نقش آن در حاضر بکاری و آمادگی رزمی و اجزاء و کارکردهای آن اختصاص یافته است.

در فصل چهارم ترابری و تحرک و نقش آن در آمادگی رزمی و شناخت اجزاء آن و آشنایی با حقوق متقابل بهره‌برداران و آماد و پشتیبانی مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل پنجم این کتاب سایر خدمات آماد و پشتیبانی و بعضی از زیرمجموعه‌های آن نظیر مهمات، کنترل اموال، تعیین تکلیف اموال و بازیافت، تغذیه و سوخت مورد معرفی اجمالی قرار گرفته است.

در فصل ششم این کتاب ملاحظات اساسی آماد و پشتیبانی در اجرای مأموریت و انواع نبردهای احتمالی در آینده، و شرائط انتخاب نقاط آمادی و بنه‌ها و آمادراه‌های مناسب با شرائط صحنه نبرد و مأموریت‌های محوله مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

در پایان نیز برای ارزیابی اجمالی از میزان دریافت مطلب توسط فراگیران، آزمون پایانی در نظر گرفته شده است.

این مجموعه برای آشنائی اجمالی افسران و کارکنان در دوره آموزش عالی رسته‌ای آماد و پشتیبانی پیش‌بینی شده است. فراگیران علاقمند به تحقیق و مطالعه بیشتر در این زمینه می‌توانند به منبع و متونی که توسط این مرکز تألیف و تدوین شده مراجعه کنند.

امید است این اثر، گام هر چند کوچکی در راستای آشنائی افسران و کارکنان رده‌های مختلف سپاه با حقوق و مواظبات به عنوان بهره‌برداران سامانه آماد از یک سو و از سوی دیگر تکالیف آنان در قبال آماد و پشتیبانی رده باشد و مورد رضای حق تعالی قرار گرفته باشد.